

Conceptnota 'subsidies in goede banen'

1. Inleiding

De Vlaamse overheid is een belangrijke subsidieverstrekker; in 2020 bedroegen de inkomens- en kapitaaloverdrachten waarvan subsidies het grootste deel uitmaken, 37 miljard euro¹ in 2020.

Een subsidie² is elke vorm van financiële ondersteuning, ongeacht de benaming en vorm ervan, en met inbegrip van de voorschotten die zonder interest teruggevorderd kunnen worden, die als kapitaal- of inkomensoverdracht wordt verstrekt door een entiteit die tot de Vlaamse deelstaatoverheid behoort, voor een activiteit die het algemeen belang dient, met uitsluiting van

- prijzen, giften en dotaties
- kapitaal- of inkomensoverdrachten die de tegenprestatie uitmaken van een werk, een goed, een levering of een dienst die een derde verstrekt heeft aan de overheid³.

Subsidies hebben een decretale basis en worden vaak uitgewerkt in een besluit van de Vlaamse Regering. Naast de regels die vastgelegd zijn in de specifieke subsidieregeling zijn ook een aantal (generieke en default) bepalingen rond subsidies opgenomen in het besluit Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 17 mei 2019 (BVCO). Zo bevat het BVCO bepalingen rond reservevorming, rond de ex ante- en ex postcontrole op de toekenning en aanwending van subsidies en rond het tegengaan van belangenvermenging. Het BVCO herneemt evenwel niet alle bepalingen uit het besluit van de Vlaamse Regering van 8 november 2013 betreffende de algemene regels inzake subsidiëring. Bij het schrijven van het BVCO werd gekozen om de regels rond subsidiëring te verlichten en enkel de strikt noodzakelijke bepalingen nog generiek te regelen. Het uitgangspunt van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (VCO) en van het BVCO is immers de beleidsdomeinen meer te responsabiliseren rond subsidies en zelf grondiger te laten nadenken over de wenselijkheid en de doelmatigheid van en de controles op subsidies.

In aanloop naar de evaluatie van de VCO die gepland is voor het najaar 2021, worden nu reeds een aantal verbeterpunten rond subsidies voorgesteld. Die voorstellen zijn onder meer gesteund op de ervaring van het Departement Financiën en Begroting en van de Inspectie van Financiën. Ook recente gebeurtenissen rond het toekennen en aanwenden van subsidies hebben een aantal tekortkomingen aangetoond.

Op grond van een aantal vaststellingen wordt voorgesteld de bestaande regeling rond subsidies⁴ met inbegrip van het toezicht op deze subsidies op enkele punten bij te stellen. Deze bijstellingen omvatten enkele aanpassingen aan de regelgeving, het uitwerken en invoeren van een

¹ Zie bijlage 1

² De VCO bevat een afzonderlijke definitie voor de begrippen "dotatie", "toelage" en "subsidie" waarbij verschillende regels van toepassing (kunnen) zijn. De VCO en het BVCO zijn afgestapt van de talrijke subsidiebegrippen die er zijn (projectsubsidie, gereguleerde subsidie,...) omdat deze begrippen in de praktijk vaak aanleiding gaven tot rechtsonzekerheid en verwarring. Een *toelage* is een subsidie die wordt verstrekt aan een entiteit die tot de Vlaamse deelstaatoverheid behoort, met uitsluiting van de dotaties; *dotaties* zijn elke vorm van financiële ondersteuning met als verstrekker een entiteit die tot de Vlaamse deelstaatoverheid behoort, en als begunstigde: het Vlaams Parlement, de instellingen die verbonden zijn aan het Vlaams Parlement, de autonome diensten met rechtspersoonlijkheid die onder toezicht van het Vlaams Parlement staan, en de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

³ Artikel 2, 34° VCO

⁴ In deze conceptnota vallen de Europese subsidies buiten beschouwing, met uitzondering van de eventuele cofinancieringen.

omzendingbrief (zo nodig) die een aantal verduidelijkingen en aanwijzingen rond subsidies meegeeft, en het invoeren van een beleidsdomeinoverschrijdend toezicht op subsidies.

2. Vaststellingen

De vaststellingen die hierna beschreven worden, zijn gesteund op de ervaringen van het Departement Financiën en Begroting en van de Inspectie van Financiën. De reeks vaststellingen is niet limitatief.

2.1. De rechtsgrond van de subsidies.

Een subsidie kan alleen worden toegekend door of krachtens een wet of decreet. Het BVCO maakt hierbij een onderscheid tussen subsidies die hun rechtsgrond uitsluitend hebben in de algemene uitgavenbegroting en deze die een rechtsgrond hebben in een sectorspecifiek decreet of programmadecreet.

Het aantal subsidies dat hun rechtsgrond uitsluitend in de algemene uitgavenbegroting heeft, neemt voortdurend toe. In het uitgavendecreet 2021 gaan 24 pagina's over dergelijke subsidies. Dit is echter niet nieuw. Het is reeds geruime tijd een gebruik om een belangrijk aantal subsidies te verankeren in het uitgavendecreet; zo worden sinds 2014 onafgebroken meer dan 20 pagina's van het uitgavendecreet besteed aan subsidiebepalingen.

Door het jaarlijkse karakter van de begroting is het niet mogelijk dergelijke subsidies op een gestructureerde wijze uit te bouwen en op te volgen. Voor de subsidieontvangers creëert deze werkwijze rechtsonzekerheid, zeker bij subsidies die min of meer permanent worden toegekend of die als min of meer permanent worden ervaren.

Een normatieve decretale basis (programmadecreet, sectorspecifiek decreet) is duidelijker en stabielere dan een bepaling in het uitgavendecreet maar moet nog verder worden uitgewerkt in een besluit van de Vlaamse Regering dat bepaalt wie onder welke voorwaarden voor welke activiteit of project een subsidie kan krijgen en wat het bedrag van de subsidie is.

De ervaring leert dat de uitwerking van een subsidieregeling, ook als er een sectorspecifiek decreet of een bepaling in een programmadecreet is, niet steeds voldoende duidelijk en transparant is.

2.2. De doelmatigheid van een subsidie

Subsidies kunnen om diverse redenen toegekend worden in functie van de inhoudelijke klemtonen die de Vlaamse Regering in het algemeen en een vakminister in het bijzonder wil leggen:

- 1) De subsidie wordt toegekend om een kerntaak van de overheid uit te voeren, waarbij de overheid meent dat deze taak ook door derden uitgevoerd kan worden (b.v. het verstrekken van onderwijs, zorg voor personen met een handicap).
- 2) De subsidie wordt toegekend voor een taak die de overheid belangrijk vindt, maar waarbij zij niet zelf (alleen) als actor wil optreden (b.v. de organisatie van culturele evenementen).
- 3) De subsidie geeft het middenveld de mogelijkheid om zich te ontwikkelen, taken op te nemen (b.v. subsidies aan natuur- en milieuverenigingen).

Subsidies dienen dus een maatschappelijk doel, helpen de doelstellingen van de Vlaamse overheid te realiseren en worden toegekend voor het uitvoeren van een activiteit van algemeen belang.

Het voorgaande houdt in dat bij het toekennen van de subsidie duidelijk aangegeven wordt welke doelstelling met deze subsidie nagestreefd wordt en welke resultaten de subsidieontvanger moet behalen. De ervaring leert evenwel dat besluiten waarbij een subsidie toegekend wordt, vaak vrij vaag blijven rond deze doelstellingen en resultaten.

Maar ook in de gevallen waarin de doelstellingen en de resultaten duidelijk beschreven zijn, kan de effectiviteit, de efficiëntie en de correcte aanwending van de subsidie slechts geëvalueerd worden wanneer duidelijke, relevante en SMART-indicatoren werden bepaald die toelaten de aanwending van de subsidie objectief te monitoren en te beoordelen.

2.3. Subsidieoproepen.

Entiteiten schrijven steeds vaker subsidieoproepen uit om subsidies toe te kennen en dit zowel bij subsidies die hun rechtsgrond hebben in een sectorspecifiek decreet of een programmadecreet, als bij subsidies die hun rechtsgrond uitsluitend hebben in het uitgavendecreet. Bij dergelijke subsidieoproepen kiest de entiteit, op basis van criteria die vooraf bepaald zijn, uit de projecten die worden ingediend, de projecten die gesubsidieerd worden. Op dit ogenblik worden dergelijke subsidieoproepen binnen de ex antecontrole op een verschillende wijze behandeld: sommige oproepen worden ter beslissing voorgelegd aan de Vlaamse Regering, andere worden meegedeeld aan de Vlaamse Regering en sommige worden helemaal niet voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

Wanneer bij een subsidie die haar rechtsgrond uitsluitend heeft in de uitgavenbegroting, een entiteit na een oproep die niet aan de Vlaamse Regering werd voorgelegd, subsidies toekent, worden enkel die dossiers aan de Vlaamse Regering voorgelegd waarin aan een individuele begunstigde een subsidiebedrag van € 250.000 of meer wordt toegekend. Subsidies van minder dan € 250.000 per subsidieontvanger die binnen dezelfde oproep toegekend worden, worden, in uitvoering van artikel 71 BVCO, niet voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Deze subsidies worden met een ministerieel besluit toegekend zodat de besluiten mogelijks al ondertekend zijn en meegedeeld aan de begunstigden voordat de dossiers die binnen dezelfde oproep worden toegekend, door de Vlaamse Regering worden goedgekeurd.

Het probleem dat hierboven wordt beschreven, speelt voornamelijk bij subsidies die hun rechtsgrond uitsluitend hebben in het uitgavendecreet en bij subsidies die in uitvoering van artikel 71 BVCO dezelfde regeling volgen als subsidies die hun rechtsgrond uitsluitend hebben in het uitgavendecreet. Voor subsidies die een rechtsgrond hebben in een sectorspecifiek decreet of in een programmadecreet, kan het besluit van de Vlaamse Regering dat de uitvoering van de subsidie regelt, bepalen welke controle- of toezichtsmodaliteiten inclusief het voorleggen aan de Vlaamse Regering van toepassing zijn.

Een opheldering van het juridisch vacuüm aangaande subsidieoproepen dringt zich in ieder geval op waarbij de verantwoordelijkheden van alle actoren gerespecteerd worden.

2.4. Reservevorming bij subsidies.

Reservevorming heeft een impact op de effectiviteit en de efficiëntie van de subsidies. Reserves zijn immers subsidies die (nog) niet aangewend worden voor het doel waarvoor ze toegekend zijn. Deze impact wordt nog groter als reserves worden overgedragen of kunnen worden overgedragen naar een volgende subsidieperiode (b.v. naar een volgende beheersovereenkomst).

Artikel 72 VBCO bepaalt de omvang van de reserves die kunnen worden gevormd: maximaal 20% van het subsidiebedrag dat in een jaar toegekend wordt, kan worden aangewend voor het aanleggen van reserves en de totale gecumuleerde reserves mogen maximaal 50% van het subsidiebedrag van de laatst gesubsidieerde werkingsperiode bedragen. Deze reserves kunnen alleen worden aangewend voor de doelstelling waarvoor de initiële subsidie is toegekend.

Het beoordelen van de reserves die gevormd worden, is evenwel niet eenvoudig. Er wordt immers niet duidelijk bepaald wat deze reserves kunnen inhouden, en het is niet duidelijk hoe deze reserves zich verhouden tegenover de boekhoudkundige reserves. Bovendien kunnen de reserves op heel verschillende wijze opgebouwd zijn: reserves die opgebouwd zijn vanuit de subsidies die ontvangen worden, reserves die opgebouwd zijn vanuit de eigen inkomsten van de organisatie of reserves die opgebouwd zijn uit subsidies en eigen inkomsten. Ook de finaliteit van de reserves kan verschillend zijn: sommige reserves zijn gewoon winst, andere reserves dienen om toekomstige kosten te dragen (boekhoudkundige voorzieningen).

Reservevorming kan zeer ver gaan en individuele subsidiebesluiten kunnen een reservevorming toelaten die verder gaat dan het BVCO. De reservevorming in de zin van het BVCO komt er meestal op neer dat de uitgaven die aanvaard worden (volgens de kostensoorten die voorzien zijn in het besluit van de Vlaamse Regering of in het ministerieel besluit), worden vergeleken met het bedrag van de subsidie. Indien deze kosten hoger liggen dan de subsidie is er geen opbouw van reserves. Hierbij wordt normaal geen rekening gehouden met de reële eigen inkomsten van de organisatie. Afhankelijk van de omvang van deze eigen inkomsten kunnen zo de boekhoudkundige reserves van de organisatie toenemen zonder dat er een opbouw van reserves is volgens het BVCO. Hierbij rijst ook de vraag of de kosten van de organisatie eerst moeten/mogen worden toegewezen aan de subsidie of dat deze kosten pro rata aan de eigen inkomsten moeten toegerekend worden om zo tot een berekening van de reserves te komen.

De reservevorming is voor sommige organisaties zeer belangrijk onder andere voor het dekken van het sociaal passief. Hoewel het creëren of bewaken van tewerkstelling bij de meeste subsidies niet het doel van de subsidie is, kan de zekerheid dat reserves kunnen worden gevormd om het sociaal passief te dekken, sommige organisaties toch de nodige zekerheid geven om een subsidie aan te vragen om zo bij te dragen tot de realisatie van de doelstellingen van de Vlaamse overheid. Een duidelijke regeling voor de reservevorming is dan ook nodig.

2.5. Eigenaarschap van de subsidie

Heel wat entiteiten nemen het eigenaarschap ter harte van de subsidies die zij toekennen, maar dat is niet voor alle entiteiten het geval. Dat is het duidelijkste bij subsidies die hun rechtsgrond uitsluitend in het uitgavendecreet hebben en die vaak op een niet-gestructureerde ad hoc-basis worden toegekend.

Ook bij het toekennen van de subsidie en bij het opvolgen en afsluiten van subsidiedossiers, kan het eigenaarschap bij sommige entiteiten verhogen. Dit is vooral het geval bij die entiteiten die aangeven dat ze financiële controle zien als een taak die als een horizontale verantwoordelijkheid ligt bij het Departement Financiën en Begroting.

Entiteiten zijn zich vaak onvoldoende bewust dat de ex post-controle op subsidies wel degelijk hun verantwoordelijkheid is en een belangrijke taak is in het waarborgen dat de overheidsmiddelen die hen toevertrouwd worden, effectief, efficiënt, zorgvuldig en integer besteed worden. De financiële controle kan in individuele dossiers aanleiding geven tot de

mogelijke terugvordering van ten onrechte betaalde subsidies; zij vormt ook een belangrijk element om mogelijke dubbele subsidiëring of oversubsidiëring vast te stellen en te voorkomen.

Als een structurele samenwerking met de gesubsidieerde organisaties bestaat, is het van belang te bewaken dat de administratie voldoende functiescheiding heeft doorgevoerd tussen diegene die samenwerken en degene die instaan voor het toezicht om een volledig objectief en neutraal toezicht te kunnen verzekeren..

2.6. Een onderscheid tussen subsidies en overheidsopdrachten

Subsidies en overheidsopdrachten zijn duidelijk onderscheiden rechtsfiguren. De definitie van 'subsidie' wordt hierboven in de inleiding gegeven. Het begrip 'overheidsopdracht' wordt gedefinieerd in artikel 2, 17° van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten⁵.

Een overheid heeft in beginsel geen vrije keuze tussen een subsidie en een overheidsopdracht. Indien een derde aan de overheid een werk, een goed, een levering of een dienst verstrekt en als tegenprestatie daarvoor een integrale vergoeding van de kosten ontvangt dan gaat het om een overheidsopdracht en is de wetgeving overheidsopdrachten van toepassing.

Een onterechte keuze voor een subsidie kan belangrijke, ongewenste rechtsgevolgen hebben die verder gaan dan een schending van de wetgeving overheidsopdrachten. Zo bestaat er een risico dat de btw-administratie de subsidie of de subsidieovereenkomst herkwalificeert als dienstencontract waardoor er btw kan verschuldigd zijn op het uitbetaalde subsidiebedrag. Hierdoor worden door een onterecht handelen van de administratie overheidsmiddelen afgewend van het doel waarvoor zij toegekend werden.

⁵ Een overheidsopdracht is een overeenkomst onder bezwarende titel die wordt gesloten tussen een of meer ondernemers en een of meer aanbesteders en die betrekking heeft op het uitvoeren van werken, het leveren van producten of het verlenen van diensten.

3. Verbetervoorstellen

Om de vaststellingen die hierboven worden beschreven te verhelpen, stellen we een aantal verbetervoorstellen voor. Sommige van deze verbetervoorstellen vereisen nieuwe regelgeving, andere kunnen, zo nodig, geregeld worden in een omzendbrief omdat ze geen "normatief" karakter hebben maar veeleer een verduidelijking vormen. Ook wordt een voorstel gedaan om het toezicht op subsidies aan te vullen.

3.1. Voorstellen die een decretale of reglementaire basis vereisen.

a. Verplichte beleidsevaluatie voor bestaande en nieuwe subsidiekaders

In de VCO wordt een bepaling opgenomen om te verzekeren dat iedere subsidie (ongeacht de rechtsgrond waarop deze gebaseerd is) minimaal om de vijf jaar beleidsmatig wordt geëvalueerd door het inhoudelijk bevoegde beleidsdomein. Na deze evaluatie is er een uitdrukkelijke goedkeuring nodig op basis van de geldende delegatieregels (naargelang het geval de Vlaamse Regering, de bevoegde minister, ...) om de subsidie, al dan niet in gewijzigde vorm verder te zetten.

De beleidsevaluatie wordt tevens ter beschikking gehouden van de inhoudelijk bevoegde minister, de minister, bevoegd voor het budgettair beleid, het Departement Financiën en Begroting en de Inspectie van Financiën die het kunnen opvragen in het kader van uitgaventoetsingen, begrotingsrondes,....

In VCO wordt naar aanleiding van de evaluatie rond (B)VCO (vanaf het najaar 2021) hiervoor een uitdrukkelijke passage opgenomen.

b. Niet-retro-activiteit

Het doel van de subsidie is om een welbepaalde beleidsdoelstelling te verwezenlijken, waarbij op voorhand (voor de aanvang van de gesubsidieerde werkzaamheden, projecten,...) het juridische kader wordt bepaald zodat ook tijdig de nodige afspraken met de subsidiebegunstigde kunnen worden gemaakt. Hierbij wordt zowel gedoeld op de individuele toekenningsbesluiten, subsidieoproepen als de reglementaire subsidiebesluiten,... Het is immers van belang dat geen verbintenissen worden aangegaan vooraleer het correcte juridische kader bestaat.

Over jaarlijks terugkerende subsidies wordt beslist in het eerste kwartaal van de betrokken subsidieperiode. Hiervan kan enkel worden afgeweken bij beslissing van de Vlaamse Regering.

In het BVCO wordt naar aanleiding van de evaluatie rond (B)VCO (vanaf het najaar 2021) hiervoor een uitdrukkelijke passage opgenomen.

c. Duidelijke voorwaarden voor de basis voor de subsidie

Zonder afbreuk te doen aan de verantwoordelijkheid van de beleidsdomeinen, is het nuttig aan te geven welke elementen een dergelijk subsidiekader (minimaal) moet bevatten. Dit nut blijkt ook uit het feit dat op dit ogenblik op dit vlak belangrijke verschillen bestaan tussen de beleidsdomeinen/entiteiten.

Een dergelijk kader bevat minimaal volgende elementen:

- het maatschappelijk doel van de subsidie en duidelijke omschrijving van de beleidsmatige reden waarom de subsidie wordt toegekend;
- SMART indicatoren ;
- het bedrag van de subsidie of de wijze waarop dit bedrag wordt bepaald;
- de subsidieontvanger of de wijze waarop de subsidieontvanger wordt bepaald;
- de voorwaarden waaraan de subsidieontvanger moet voldoen;
- de voorwaarden waaronder de subsidie wordt verleend/kan worden verleend;
- de rechten en plichten van de subsidieontvanger en van de subsidiërende overheid;
- de voorwaarden waaronder de subsidie kan worden gewijzigd of ingetrokken;
- de wijze van uitbetalen van de subsidie;
- de inhoudelijke en financiële verantwoording over het gebruik van de subsidie die de subsidieontvanger moet voorleggen, die verantwoording moet het beleidsdomein ook een houvast geven om mogelijke oversubsidiëring of dubbele subsidiëring te detecteren.;
- de openbaarmaking van de resultaten van de gesubsidieerde activiteiten;
- de Nederlands-clausule (met het oog op het actief gebruik van het Nederlands).

Als het in de praktijk onmogelijk is om kwantitatieve indicatoren te bepalen omdat het betrokken beleid zich er niet toe leent, zullen kwalitatieve indicatoren noodzakelijk zijn waarbij dan zorgvuldig geduid wordt waarom andere indicatoren onmogelijk zijn (kortom “pas toe of leg uit”). Uiteraard blijft het van belang om zinvolle indicatoren te bepalen. Zonder dergelijke indicatoren is het niet mogelijk om na te gaan of de subsidie zinvol en correct besteed wordt.

Om afdwingbaar te zijn, wordt dat kader opgenomen bij de aanpassing van VCO (naar aanleiding van de evaluatie rond (B)VCO (vanaf het najaar 2021)). Een verdere uitwerking van de elementen kan ook gebeuren in een omzendbrief als dat aangewezen of nodig zou blijken.

d. De reservevorming bij subsidies

Hierboven wordt beschreven dat reservevorming bij subsidies een aantal belangrijke problemen stelt omdat het BVCO enkel uitgaat van reserves die worden opgebouwd met de middelen die de organisatie ontvangt uit de subsidie. Het BVCO houdt geen rekening met het feit dat de gesubsidieerde organisatie naast de subsidies ook eigen ontvangsten kan hebben die ook kunnen aangewend worden om reserves op te bouwen. Zo ontstaat er dubbelzinnigheid en onduidelijkheid tussen de reservevorming in het kader van de subsidie en de boekhoudkundige reserves.

Een tweede element dat moet worden uitgeklaard, zijn de redenen en de verwachte kosten waarvoor reserves mogen opgebouwd worden. De vraag rijst hierbij of ook reserves kunnen worden opgebouwd om een mogelijk sociaal passief te dekken. Het is verantwoord terughoudend te zijn op dit vlak aangezien subsidies worden toegekend om een welbepaald maatschappelijk doel te bereiken. Anderzijds kan juist de mogelijkheid om een reserve voor het sociaal passief op te bouwen sommigen over de streep trekken om via een subsidie hun kennis en kunde ten dienste te stellen van het algemeen belang. Ook kan de problematiek van het sociaal passief verschillen tussen de beleidsdomeinen afhankelijk van de omvang van de organisaties die de subsidie krijgen en van de finaliteit waarvoor de subsidie wordt toegekend.

Het is nodig dat in het BVCO duidelijkheid komt rond de reserves en de reservevorming. Omwille van de complexiteit van het probleem wordt voorgesteld een werkgroep op te richten die een verantwoord voorstel in dit verband uitwerkt tegen eind 2021. Alle beleidsdomeinen zullen uitgenodigd worden om aan deze werkgroep deel te nemen. De basisstelling waarvan de werkgroep vertrekt, is dat na elke subsidieperiode de subsidie wordt afgerekend.

e. Subsidieoproepen

Om de bestaande dubbelzinnige situatie rond het al dan niet voorleggen aan de Vlaamse Regering van subsidieoproepen weg te werken, wordt in het BVCO een specifieke regeling opgenomen voor subsidieoproepen. Voorgesteld wordt dat iedere subsidieoproep voor een subsidie die haar rechtsgrond uitsluitend heeft in het uitgavendecreet en voor subsidies die in uitvoering van artikel 71 BVCO het regime van de subsidies die hun rechtsgrond uitsluitend hebben in het uitgavendecreet volgen, ter beslissing aan de Vlaamse Regering voorgelegd worden wanneer het bedrag van de oproep € 1.500.000 of meer bedraagt. Behoudens expliciete beslissing van de Vlaamse Regering, worden de (individuele) subsidiebesluiten die voortvloeien uit die subsidieoproep niet meer voorgelegd aan de Vlaamse Regering en kan de minister verder uitvoering geven aan de subsidieoproep. De Inspectie van Financiën zal uiteraard gevraagd worden om advies te verlenen over de subsidieoproep alsook over het preferabele natraject (al dan niet voorlegging aan de Vlaamse Regering). Als de Vlaamse Regering beslist dat ook het natraject aan de Vlaamse Regering moet worden voorgelegd, zal de minister de subsidieoproep niet bij wijze van delegatie mogen uitvoeren. Als de subsidieoproep de voormelde drempel niet overschrijdt, blijven de bestaande regels van toepassing rond individuele subsidiebesluiten.

Voor subsidies die hun rechtsgrond hebben in een sectorspecifiek decreet of een programmadecreet volgen de subsidieoproepen de geldende delegatieregels en toezichtsregels. Als die sectorspecifieke bepalingen evenwel geen uitsluitel geven, zullen de toekomstige bepalingen rond subsidieoproepen in BVCO als suppletieve bepalingen van toepassing zijn om de rechtszekerheid te verzekeren.

In het BVCO wordt naar aanleiding van de evaluatie rond (B)VCO (vanaf het najaar 2021) hiervoor een uitdrukkelijke passage opgenomen.

f. Proportionaliteit met het oog op administratieve vereenvoudiging

Om de administratieve lasten en regeldruk beperkt te houden is het tevens van belang om de lasten die gepaard gaan met subsidieregelingen proportioneel te benaderen.

Hierbij kan -louter indicatief en informatief- inspiratie gevonden worden in het Nederlands voorbeeld waarbij in functie van het subsidiebedrag een andere aanpak wordt voorgesteld in het uniform subsidiekader (USK).

Hoogte subsidiebedrag	Arrangement USK
Tot € 25.000	Direct vaststellen en/of steekproefsgewijs verantwoording over de prestatie (ambtshalve vaststellen)
Vanaf € 25.000 tot € 125.000	Verantwoording over prestatie
Vanaf € 125.000	Verantwoording over kosten en prestatie (mogelijk inclusief accountantsproduct)

Het beginsel van proportionaliteit zal worden meegenomen in de evaluatie rond (B)VCO (vanaf het najaar 2021).

3.2. Een voorstel van omzendbrief

Naast de aanpassingen aan het regelgevend kader die hierboven beschreven zijn, worden ook, zo dit nodig zou blijken, een aantal verduidelijkingen rond subsidiedossiers gegeven in een omzendbrief.

3.3. Een beleidsdomeinoverschrijdend toezicht op subsidies

De VCO en het BVCO leggen de verantwoordelijkheid voor het toekennen van subsidies maximaal bij de beleidsdomeinen en laat hen beslissen over de wenselijkheid en de doelmatigheid van de subsidies en over de controle die zij op deze subsidies uitoefenen. Conform artikel 52 VCO en artikel 41 BVCO zal de mogelijkheid benut worden om subsidies ernstig te evalueren.

Het toezicht is op verschillende ogenblikken zinvol en verantwoord:

a. bij het opmaken van een subsidieregeling

Bij het vormgeven van een subsidieregeling in een besluit van de Vlaamse Regering geeft de Inspectie van Financiën als raadgever van de Vlaamse Regering bij de beleidsvoorbereiding een onderbouwd advies over de doelstellingen en modaliteiten van de subsidie en over de wijze waarop de realisatie van die doelstellingen wordt gemeten en gemonitord. Zij kan evalueren of de inherente risico's van de subsidieregeling correct geïdentificeerd en geëvalueerd zijn, en op een voldoende manier beheerd worden.

b. bij het toekennen van een subsidie

Het toezicht bij het toekennen van een subsidie wordt geregeld in artikel 71 BVCO. Dit toezicht verschilt naargelang de subsidie een decretale basis heeft buiten het uitgavendecreet van de Vlaamse Gemeenschap, dan wel een decretale basis uitsluitend in het uitgavendecreet van de Vlaamse Gemeenschap heeft. De Inspectie van Financiën heeft een belangrijke rol en verantwoordelijkheid bij dit toezicht.

c. bij het afsluiten van het project of de activiteit waarvoor de subsidie toegekend werd

Bij het einde van het project of de activiteit waarvoor de subsidie toegekend werd, legt de subsidieontvanger een inhoudelijke en financiële verantwoording over de aanwending van de subsidie voor. Op grond van deze verantwoording beslist het beleidsdomein over de uitbetaling van de subsidie, van het eindsaldo van de subsidie indien voorschotten werden toegekend of over de terugvordering van eventueel ten onrechte uitbetaalde voorschotten.

d. bij een periodieke evaluatie van een subsidieregeling

Een subsidieregeling wordt op een bepaald ogenblik uitgewerkt en ingevoerd om tegemoet te komen aan een maatschappelijke behoefte of nood. Maatschappelijke noden en behoeften

worden bepaald door maatschappelijke, sociale, economische en technologische ontwikkelingen, en veranderen dan ook over de jaren heen. Die veranderingen kunnen tot gevolg hebben dat een subsidieregeling minder zinvol wordt, en ernstig moet herdacht of soms zelfs opgeheven worden. Een periodieke evaluatie van iedere subsidieregeling is dan ook waardevol om zo tijdig de nodige bijstellingen te doen. Binnen sommige beleidsdomeinen worden sommige subsidieregelingen periodiek geëvalueerd, maar een systematische evaluatie van subsidieregelingen gebeurt veel te weinig. Hierdoor blijven sommige subsidieregelingen onveranderd van kracht ook al hebben zij hun zin en maatschappelijke verantwoording reeds enige tijd verloren.

Ook in de evaluatie wordt proportionaliteit nagestreefd (big on big, small on small).

e. bij een ernstig vermoeden of bij ernstige aanwijzingen dat een subsidie oneigenlijk gebruikt of misbruikt wordt

Oneigenlijk gebruik en misbruik moeten zeer ruim begrepen worden en omvatten een ruim spectrum dat kan gaan van het besteden van middelen aan uitgavenposten waarvan niet duidelijk is of zij werkelijk vallen binnen de doelstellingen waarvoor de subsidie is toegekend, tot fraude. Op dit ogenblik bestaan geen duidelijke procedures of structuren om binnen een zeer korte termijn op een gepaste wijze te reageren indien een ernstig vermoeden bestaat of er een ernstige aanwijzing is dat een subsidie oneigenlijk gebruikt of misbruikt wordt.

Die vijf toezichtmomenten zijn niet bij alle subsidies van toepassing. Een subsidie die haar decretale grondslag heeft buiten het uitgavendecreet en concreet uitgewerkt is in een besluit van de Vlaamse Regering, kan op ieder van die vijf toezichtmomenten worden onderzocht en geëvalueerd. Bij een subsidie die haar decretale basis uitsluitend heeft in het uitgavendecreet zijn de momenten a en d niet van toepassing. Dit sluit natuurlijk niet uit dat indien een dergelijke subsidie meerdere jaren na elkaar aan eenzelfde subsidieontvanger gegeven wordt, een ernstige evaluatie van de zin, noodzaak of wenselijkheid van de subsidie noodzakelijk is.

De VCO en het BVCO leggen de rol en de verantwoordelijkheden van de Vlaamse minister van budgettair beleid en van de Inspectie van Financiën bij de hierboven beschreven toezichtsmomenten a (opmaken subsidieregeling) en b (toekennen van een subsidie) vast. Rond het toezichtsmoment d (periodieke evaluatie subsidieregeling) bepalen de VCO en het BVCO niets. Gelet op de responsabiliseringsgedachte werd dit gezien als een taak voor de beleidsdomeinen. Dit houdt niet in dat binnen de bestaande regelgeving geen initiatieven kunnen worden genomen om dergelijke evaluaties uit te voeren. Artikel 52 VCO en artikel 41 BVCO geven de Vlaamse minister van budgettair beleid of de bevoegde vakminister de mogelijkheid de Inspectie van Financiën te vragen om welke subsidieregeling dan ook, ernstig te evalueren. De Inspectie van Financiën kan een dergelijk onderzoek ook op eigen initiatief uitvoeren.

Het toezichtsmoment c (afsluiten van het project of de activiteit waarvoor de subsidie toegekend is) en het toezichtsmoment e (oneigenlijk gebruik of misbruik van de subsidie) worden in de praktijk niet of minstens onvoldoende ingevuld. Er zijn immers belangrijke risico's bij het toekennen en uitbetalen van subsidies die bij een gebrekkige ex post-controle onvoldoende worden afgedekt en beheerd. Die risico's omvatten onder andere dubbele subsidiëring, mogelijke belangenvermenging, afwendings van middelen voor uitgaven die te weinig gerelateerd zijn met de activiteiten of doelstellingen waarvoor de subsidie is toegekend.

Gelet op het voorgaande lijkt het aangewezen om een beleidsdomeinoverschrijdend toezicht op de subsidies structureel te hanteren. Dit toezicht is aanvullend en doet geen afbreuk aan de verantwoordelijkheid van de verschillende beleidsdomeinen om erover te waken dat de publieke middelen die hen toebedeeld worden, zorgvuldig, effectief, efficiënt, zuinig en integer worden besteed.

Bij het hanteren van een dergelijke beleidsdomeinoverschrijdend toezicht rijzen volgende vragen: welk toezicht moet worden uitgeoefend, wie oefent dit toezicht uit en welke randvoorwaarden moeten worden vervuld om dit toezicht te kunnen uitoefenen?

a. Welk toezicht moet worden uitgeoefend?

Het beleidsdomeinoverschrijdend toezicht bevat twee luiken:

- een systematisch toezicht dat wordt uitgeoefend op de toegekende en uitbetaalde subsidies na het afsluiten van het project of van de activiteit waarvoor de subsidie werd toegekend.

Ieder jaar worden een aantal toegekende en uitbetaalde subsidiedossiers grondig onderzocht bij de subsidieontvanger. Het is niet haalbaar, niet noodzakelijk en beleids- en beheersmatig allicht ook niet wenselijk om ieder jaar dit toezicht te organiseren voor alle toegekende en uitbetaalde subsidies. Er wordt dan ook gewerkt op basis van een steekproef die samengesteld wordt rekening houdende met volgende gegevens:

- de gegevens uit het subsidieregister dat opgemaakt wordt om de subsidiestromen vanuit de Vlaamse overheid in kaart te brengen om zo meer transparantie in de besteding van overheidsmiddelen te creëren en om dubbele subsidiëring te vermijden. De gegevens uit dit subsidieregister kunnen onder andere helpen om aanwijzingen van onregelmatigheden te detecteren.
- de ex post-controle die het beleidsdomein op de subsidies uitoefent. Deze controle omvat onder andere de documenten die het beleidsdomein opvraagt om de uitbetaling van de subsidies te verantwoorden, de wijze waarop en de ernst waarmee deze verantwoordingsstukken worden onderzocht en geëvalueerd, de acties die het beleidsdomein naar de subsidieontvanger neemt wanneer de stukken onduidelijkheden vertonen, ... Naarmate de controle die door het beleidsdomein wordt uitgeoefend, zwakker is, is de noodzaak aan toezicht door de beleidsdomeinoverschrijdende toezichthouder groter.
- het bedrag van de toegekende subsidie waarbij dossiers waarin grote bedragen toegekend worden, een grotere prioriteit krijgen dan dossiers waarin eerder beperkte subsidiebedragen uitgekeerd worden. Voor deze gegevens kan naast het subsidieregister ook geput worden uit de gegevens van Orafin.

Voor sommige projecten die maatschappelijk en economisch belangrijk zijn voor Vlaanderen, die een grote impact kunnen hebben op de uitstraling van Vlaanderen en waarbij de subsidie een belangrijke financiële inbreng van de Vlaamse overheid vraagt, kan worden overwogen om op basis van opgedane ervaringen door de Vlaamse Regering een quasi permanente toezichtstructuur op te laten zetten die overeenstemt met of lijkt op deze van ATEF dat werd

opgezet om belangrijke projecten van Events Flanders op te volgen. Op grond van de vaststellingen die uit het beleidsdomeinoverschrijdend toezicht volgen, kan worden beslist welke subsidies een dergelijk bijzonder toezicht vereisen en verantwoorden en onder welke modaliteiten dit toezicht moet worden georganiseerd.

- een toezicht waarbij snel en gepast opgetreden wordt wanneer er op welk ogenblik ook binnen het subsidieproces een ernstig vermoeden is of ernstige aanwijzingen zijn dat een subsidie oneigenlijk wordt gebruikt. In een dergelijk geval is het nuttig en zinvol dat snel de gepaste maatregelen worden genomen om duidelijkheid te creëren.

b. Wie oefent dit toezicht uit?

Het beleidsdomeinoverschrijdende toezicht dat hierboven beschreven wordt, vereist een bevoegdheid om de nodige controles of onderzoeken te doen bij het beleidsdomein en bij de subsidieontvangers. Deze voorwaarde is belangrijk aangezien het niet vanzelfsprekend is dat een toezichts- of controleorgaan dat handelt binnen de administratie, ook de nodige controles en onderzoeken kan doen bij privaat- of publiekrechtelijke organisaties die buiten de Vlaamse overheid vallen. De Inspectie van Financiën bij de Vlaamse Regering voldoet aan deze voorwaarde:

- Artikel 12 van de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof, bepaalt:

“Door het aanvaarden van de subsidie verleent de begunstigde meteen aan de in artikel 2 opgesomde gemeenschappen en gewesten het recht om ter plaatse controle te doen uitoefenen op de aanwending van de toegekende gelden.

De Regering of het verenigd college zorgt voor de organisatie en de coördinatie van de controle. Voor die controle doen zij onder meer een beroep op de inspecteurs van financiën.”

- Artikel 53 van de VCO bepaalt:

“De Inspectie van Financiën voert haar opdracht uit op basis van stukken of ter plaatse. Voor de uitvoering van haar opdracht kan ze zich altijd alle documenten en inlichtingen, van welke aard ook, laten verstrekken van de entiteiten van de Vlaamse deelstaatoverheid.”

- Artikel 41 van het BVCO bepaalt:

“De Inspectie van Financiën kan op eigen initiatief of op aanvraag van de inhoudelijk bevoegde minister of de Vlaamse minister, bevoegd voor de financiën en de begrotingen en nadat de inhoudelijk bevoegde minister geïnformeerd werd:

1° ...

2° onderzoek verrichten over elke aangelegenheid die de doelmatigheid van de besteding van de begrotingskredieten kan beïnvloeden;

3° een audit uitvoeren bij elke instelling die door de Vlaamse deelstaatoverheid gesubsidieerd wordt;

4° ...

De Inspectie van Financiën voert de audit, vermeld in het eerste lid, 3°, uit in samenwerking met de personeelsleden van de Vlaamse Gemeenschap of met ondersteuning van externe deskundigen. Ze behoudt de eindverantwoordelijkheid van de audit. ..."

Er bestaat een juridische basis voor de Inspectie van Financiën om het beleidsdomeinoverschrijdend toezicht uit te oefenen met inbegrip van de nodige controles en onderzoeken ter plaatse bij de subsidieontvangers. De Inspectie van Financiën heeft - naast de ervaring - bovendien de statutaire onafhankelijkheid die waarborgt dat het om een onafhankelijk toezicht gaat. Door gebruik te maken van de bestaande regelgeving en structuren kan dit toezicht snel operationeel zijn.

c. Welke randvoorwaarden moeten vervuld zijn?

De Inspectie van Financiën kan op zeer korte termijn het beleidsdomeinoverschrijdend toezicht versterken. Dit toezicht is evenwel een taak naast de andere taken en verantwoordelijkheden die de VCO en het BVCO de Inspectie van Financiën reeds toewijzen. Het opnemen van deze taken heeft tot gevolg dat de huidige toewijzing van beleidsdomeinen en beleidsvelden aan de verschillende inspecteurs van financiën, moet worden aangepast.

Om dit beleidsdomeinoverschrijdend toezicht structureel te versterken, moeten een aantal bijkomende voorwaarden vervuld zijn:

- inhoudelijke ondersteuning: het beleidsdomeinoverschrijdend toezicht houdt heel wat voorbereidende taken en desk research in waarbij de inspecteur van financiën die het toezicht uitvoert, inhoudelijk en materieel kan ondersteund worden door een personeelslid dat onder andere over een degelijke kennis van boekhouden beschikt en vlot kan werken met de nuttige software. Het ter beschikking stellen aan de Inspectie van Financiën van een dergelijk personeelslid vanuit het beleidsdomein Financiën en Begroting is een belangrijke stap om dit beleidsdomeinoverschrijdend toezicht structureel uit te bouwen.
- een budget voor externe ondersteuning. Voor sommige taken die voor het beleidsdomeinoverschrijdend toezicht vereist zijn, en zeker voor sommige taken die moeten worden uitgevoerd wanneer er een ernstig vermoeden bestaat of er ernstige aanwijzingen zijn dat een subsidie oneigenlijk gebruikt of misbruikt wordt, kunnen bijzondere kennis en bijzondere vaardigheden vereist zijn waarover de Inspectie van Financiën of het inhoudelijk ondersteunend personeelslid niet beschikken. Om in dergelijke gevallen het toezicht correct en diepgaand te kunnen uitoefenen, kan het aangewezen zijn om externe expertise en kennis in te huren. Er dient een budget gereserveerd te worden dat de Inspectie van Financiën toelaat om, wanneer dit nodig is, op zeer korte termijn dergelijke externe ondersteuning in te huren.

De concrete modaliteiten van deze randvoorwaarden worden verder ingevuld binnen de refertekredieten en koppendoelstelling van het beleidsdomein in overleg tussen de Vlaamse minister van Begroting en de coördinator van de Inspectie van Financiën bij de Vlaamse Regering.

Het beleidsdomeinoverschrijdend toezicht is een taak en verantwoordelijkheid voor de Inspectie van Financiën naast de andere 'nieuwe' taken en verantwoordelijkheden die de Inspectie van Financiën heeft bij de Vlaamse brede heroverweging, de Vlaamse veerkracht, de audits en onderzoeken die gevraagd worden in uitvoering van de VCO en het BVCO, de mogelijke periodieke evaluatie van bestaande subsidieregelingen, ... De Inspectie van Financiën neemt deze

taken op met een aantal inspecteurs van financiën dat schommelt maar doorgaans lager is dan de 11 inspecteurs van financiën die in uitvoering van artikel 51 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten ter beschikking gesteld zijn van de Vlaamse Regering (KB voorziet 11 inspecteurs). Om de taken en verantwoordelijkheden die de Inspectie van Financiën toegekend en opgedragen worden, structureel kwaliteitsvol te kunnen uitoefenen naast de 'traditionele' ex ante-controle, is het nodig dat we blijven streven naar 11 inspecteurs van financiën die ter beschikking staan van de Vlaamse Regering. De nodige duidelijke afspraken hierrond moeten worden gemaakt binnen het interministerieel comité van de Inspectie van Financiën. Indien dit niet mogelijk is, vragen we aan de Inspectie van Financiën om prioriteit te geven aan het beleidsdomeinoverschrijdend toezicht op de subsidies.

4. Punctuele grondige evaluaties

De spending review rond de dienstencheques heeft geleerd dat dergelijke uitgaventoetsingen belangrijke informatie leveren om na te gaan of subsidies nuttig zijn, of zij misschien ongewenste effecten veroorzaken, of ondoelmatig zijn en dergelijke meer. Ook in de Vlaamse Brede Heroverweging worden subsidieregelingen geëvalueerd. Ook deze evaluaties kunnen of zullen relevante informatie aanleveren die zal meegenomen worden bij de verdere beoordeling van de subsidies die door de Vlaamse overheid verstrekt worden.

Een ander belangrijk issue is de vraag welk overheidsniveau het best geschikt is om de verschillende subsidies toe te kennen om zo de beperkte beschikbare middelen zo effectief, efficiënt en zorgvuldig mogelijk te besteden. Een antwoord op deze vraag vereist een grondige studie en kan in voorkomend geval ertoe leiden dat ingrepen op de huidige staatsstructuur gewenst of vereist zijn. Gelet op de mogelijke politieke, juridische, fiscale en budgettaire consequenties van de voorstellen die uit een dergelijke studie kunnen komen, kan niet verwacht worden een dergelijke studie op korte termijn tot concrete stappen leidt.

Bijlage 1: Inkomens- en kapitaaloverdrachten in 2020 (in keuro)

HOOFD-GROEP	GROEP	SUB-GROEP	OMSCHRIJVING	SCOPE SUBSIDIEREGISTER JA/NEE	in scope	buiten scope
3	INKOMENSOVERDRACHTEN AAN EN VAN ANDERE SECTOREN				12.786.739	7.636.483
	31	EXPLOITATIESUBSIDIES			3.408.065	0
		1	Rentesubsidies	JA	241.444	0
		2	Overige exploitatiesubsidies aan overheidsbedrijven	JA	286.536	0
		3	Overige exploitatiesubsidies aan andere producenten dan overheidsbedrijven	JA	2.273.169	0
	32	INKOMENSOVERDRACHTEN, DIE GEEN EXPLOITATIESUBSIDIES ZIJN, AAN BEDRIJVEN EN FINANCIËLE INSTELLINGEN			2.277.827	0
		0	Inkomensoverdrachten, die geen exploitatiesubsidies zijn, aan bedrijven en financiële instellingen	JA	2.277.827	0
	33	INKOMENSOVERDRACHTEN AAN VZW'S TEN BEHOEVE VAN DE GEZINNEN			2.337.089	0
		0	Inkomensoverdrachten aan vzw's ten behoeve van de gezinnen	JA	2.337.089	0
	34	INKOMENSOVERDRACHTEN AAN GEZINNEN			4.718.256	7.617.255
		1	(Meduwen- en wezempensioenen van het overheidspersoneel	NEEN	0	0
		2	Doorlofspensioenen	NEEN	0	0
		3	Overige sociale uitkeringen	JA, enkel 34.32 (in natura)	4.715.668	5.576.257
		4	Overige uitkeringen aan gezinnen als verbruikers	JA, enkel 34.42 (in natura)	2.588	1.929.110
		5	Overige uitkeringen aan gezinnen als producenten	NEEN	0	111.887
		INKOMENSOVERDRACHTEN AAN HET BUITENLAND			45.503	19.229
		1	Inkomensoverdrachten aan EU-instellingen	NEEN	0	729
		2	Inkomensoverdrachten aan lidstaten van de EU (overheden)	JA	24.500	0
		3	Inkomensoverdrachten aan lidstaten van de EU (niet-overheden)	JA	6.664	0
	4	Inkomensoverdrachten aan internationale instellingen andere dan de EU-instellingen	NEEN	0	18.500	
5	Inkomensoverdrachten aan landen andere dan de lidstaten van de EU (overheden)	JA	9.764	0		
6	Inkomensoverdrachten aan landen andere dan de lidstaten van de EU (niet-overheden)	JA	4.574	0		
4	INKOMENSOVERDRACHTEN BINNEN DE OVERHEIDSSECTOR				6.130.152	8.627.853
	41	INKOMENSOVERDRACHTEN BINNEN EEN INSTITUTIONELE GROEP			13.751	0
		1	Inkomensoverdrachten aan de institutionele overheid	NEEN	0	0
		2	Inkomensoverdrachten aan niet-organieke begrotingsfondsen	NEEN	0	0
		3	Inkomensoverdrachten aan administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie (ADBA)	NEEN	0	0
		4	Inkomensoverdrachten aan administratieve openbare instellingen (AOI)	JA	1.721	0
		5	Inkomensoverdrachten aan onderwijsinstellingen van de institutionele overheid	JA	0	0
		6	Inkomensoverdrachten aan vzw's van de overheid	JA	9.851	0
	42	INKOMENSOVERDRACHTEN AAN DE SOCIALEZEKERHEIDINSTELLINGEN			0	68.857
		1	Ouderdom, overlijden, nabestaanden	NEEN	0	5.467
		2	Ziekte	NEEN	0	0
		3	Invaliditeit en handicap	NEEN	0	0
		4	Werkloosheid	NEEN	0	0
		5	Gezinslasten	NEEN	0	0
		6	Arbeidsongevallen en beroepsziekten	NEEN	0	0
		7	Beroepsopleiding voor volwassenen	NEEN	0	0
		8	Globale rijksloelag aan de sociale zekerheid	NEEN	0	0
	43	INKOMENSOVERDRACHTEN AAN DE LOKALE OVERHEDEN			4.733.651	1.518.964
		1	Aan provincies	JA, 43.14 en	50.273	202.777
		2	Aan gemeenten	JA, 43.24 en	3.924.042	1.316.187
4		Aan vzw's van de lokale overheden	JA	18.072	0	
5		Aan overige lokale overheden	JA	731.266	0	
44	INKOMENSOVERDRACHTEN AAN HET GESUBSIDIEERD AUTONOM ODERWIJS			1.218.325	7.040.033	
	1	Bijdragen voor lonen van het onderwijzend personeel aan het gesubsidieerd autonoom onderwijs	NEEN	0	7.039.975	
	2	Bijdragen voor rustpensioenen van het onderwijzend personeel aan het gesubsidieerd autonoom onderwijs	NEEN	0	58	
	3	Bijdragen voor overige werkingskosten van het onderwijs aan het gesubsidieerd autonoom onderwijs	JA	1.218.325	0	
45	INKOMENSOVERDRACHTEN AAN ANDERE INSTITUTIONELE GROEPEN (FEDERALE OVERHEID, GEMEENSCHAPPEN, GE			164.425	0	
	1	Inkomensoverdrachten aan de gemeenschapscommissies	JA	76.560	0	
	2	Inkomensoverdrachten aan de gemeenschappen	JA	208	0	
	3	Inkomensoverdrachten aan de gewesten	JA	80	0	
	4	Inkomensoverdrachten aan de federale overheid	JA	7.787	0	
5	Inkomensoverdrachten aan interregionale eenheden	JA	79.790	0		
5	KAPITAALOVERDRACHTEN AAN EN VAN ANDERE SECTOREN				1.343.935	25.339
	51	KAPITAALOVERDRACHTEN AAN BEDRIJVEN EN FINANCIËLE INSTELLINGEN			875.602	22.131
		1	Investeringsbijdragen	JA	682.209	0
		2	Overige kapitaaloverdrachten aan bedrijven	JA	193.399	0
		3	Overige kapitaaloverdrachten aan kredietinstellingen	NEEN	0	21.885
	52	KAPITAALOVERDRACHTEN AAN VZW'S TEN BEHOEVE VAN DE GEZINNEN			256.762	0
		1	Investeringsbijdragen aan vzw's ten behoeve van de gezinnen	JA	240.509	0
	53	KAPITAALOVERDRACHTEN AAN GEZINNEN			93.754	0
		1	Investeringsbijdragen aan gezinnen	INDIEN KE	77.540	0
	2	Overige kapitaaloverdrachten aan gezinnen	INDIEN KE	16.214	0	
54	KAPITAALOVERDRACHTEN AAN HET BUITENLAND			117.817	3.202	
	1	Aan EU-instellingen	NEEN	0	234	
	2	Aan lidstaten van de EU (overheden)	JA	112.371	0	
	3	Aan lidstaten van de EU (niet-overheden)	JA	5.406	0	
	4	Aan internationale instellingen andere dan de EU-instellingen	NEEN	0	2.968	
	5	Aan landen andere dan de lidstaten van de EU (overheden)	JA	0	0	
6	KAPITAALOVERDRACHTEN BINNEN DE OVERHEIDSSECTOR				480.433	0
	61	KAPITAALOVERDRACHTEN BINNEN EEN INSTITUTIONELE GROEP			0	0
		1	Aan de institutionele overheid	NEEN	0	0
		2	Aan niet-organieke begrotingsfondsen	NEEN	0	0
		3	Aan administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie (ADBA)	NEEN	0	0
		4	Aan administratieve openbare instellingen (AOI)	JA	0	0
		5	Aan onderwijsinstellingen van de institutionele overheid	JA	0	0
		6	Aan vzw's van de overheid	JA	0	0
	62	KAPITAALOVERDRACHTEN AAN SOCIALEZEKERHEIDINSTELLINGEN			0	0
		1	Investeringsbijdragen aan socialezekerheidsinstellingen	NEEN	0	0
2	Overige kapitaaloverdrachten aan sociale zekerheidsinstellingen	NEEN	0	0		
63	KAPITAALOVERDRACHTEN AAN LOKALE OVERHEDEN			219.305	0	
	1	Aan provincies	JA	17.731	0	
	2	Aan gemeenten	JA	130.495	0	
	4	Aan vzw's van de lokale overheden	JA	79	0	
	5	Aan overige lokale overheden	JA	71.000	0	
64	KAPITAALOVERDRACHTEN AAN HET GESUBSIDIEERD AUTONOM ODERWIJS			234.386	0	
	1	Investeringsbijdragen aan investeringsbijdragen aan het gesubsidieerd autonoom onderwijs	JA	238.640	0	
2	Overige kapitaaloverdrachten aan het gesubsidieerd autonoom onderwijs	JA	5.746	0		
65	KAPITAALOVERDRACHTEN AAN ANDERE INSTITUTIONELE GROEPEN (FEDERALE OVERHEID, GEMEENSCHAPPEN, GE			26.742	0	
	1	Aan de gemeenschapscommissies	JA	1.233	0	
	2	Aan de gemeenschappen	JA	0	0	
	3	Aan de gewesten	JA	24.895	0	
	4	Aan de federale overheid	JA	624	0	
5	Aan interregionale eenheden	JA	0	0		
Totaal					20.741.259	16.289.670